

ESSZÉPÁLYÁZAT- 2016/2017
TANULMÁNYI VERSENY

Pályázó neve: *Dsupin Lilla Mária*

[Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium, Eger]

Dolgozata címe: *Erőszak – kicsiben és nagyban*

Felkészítő tanár: *n. a.*

Értékelő oktató: *Dr. Makai Péter, adjunktus*

[ME Filozófiai Intézet]

Értékelési szempontok:

- A. Felépítés és kivitelezés [max. 5 pontból 4 pont]
- B. Érvelés, következetesség, tárgyi megalapozottság [max. 5 pontból 3 pont]
- C. Formai, stiláris és nyelvi jelleg [max. 5 pontból 4 pont]
- D. Önállóság és eredetiség [max. 5 pontból 4 pont]

Javasolt pontszám*: 20 pontból Σ 15 pont.

Írásbeli értékelés

Problémaérzékenységről és önismeretről tanúskodó, egyéni hangú munka, amely a bevezetőben olvasható szerzői szándék szerint konkrét esetek analizésére építve tenne kísérletet az *erőszakos cselekedetek tipológiájának* a megrajzolására. Noha a személyes tapasztalatból vett példák többnyire a verbális és a pszichikai agresszió tárgykörét érintik, a szerző igencsak találékony módon az erőszak strukturális sajátosságait meghatározó *részvevői pozíciók* („elkövető”, „elszenvedő”, „szemtanú”) perspektíváinak a leírása felől von le következtetéseket/kérdéseket a jelenség általános meghatározottságaira vonatkozóan. Nem egészen világos, hogy (α) a szemtanú mi által válik/válhat az események résztvevőjévé; illetve (β) milyen esetekben minősül át az elkövető „tettetársává”. Jogos észrevétel, hogy a szemtanúk felelősségének problémája kikerülhetetlen, ám a felelősség csak abban az esetben vehető fel reálisan, ha a szemtanú tevékeny vagy tartózkodó magatartása hatással van/lehet az események alakulására. Nem mindig ez a helyzet! Minden további nélkül felhozható

* Kitétele nem kötelező, a számszerűsített érték pusztán a munka előzetes-tájékoztató kiértékeléseként funkcionál.

azonban a morális felelősség kérdése ott, ahol a szemtanú képes lenne fellépni a mások ellenében elkövetett erőszakkal szemben, de például a félelme vagy alkalmazkodási kényszere meggátolja őt ebben (vö. p. 1.).

Hasonlóképp jól látja a dolgozatíró, hogy az elkövető háttérének, élettörténetének és motivációjának áttekintése nélkül tettének *kiértékelése* és *megértése* aligha lehetséges, s bár e „körülmények” adott esetben minősítő erővel bírnak, nem veszik le a morális felelősség terhét a cselekvőképes egyénről – akkor sem egyébiránt, ha egy lehetséges felbujtó hatására követte el mindazt, amit tett (vö. p. 2.). Utóbbi esetben a felelősség megosztható, de nem áthárítható. Érdekes, hogy a szerző néhol mégis tompítani igyekszik ezt az alapvetően helyes belátást – „[...] olyan váltotta ki az erőszakot, amiről nem tehattünk” (p. 2.). Oponensi álláspontom szerint: *az erőszakos tett oka/elkövetője maga a személy; ellenkező esetben az áldozat nem morális sérelem elszenvedője. Ezért is állítható – tegyük hozzá –, hogy az erőszak felelősséget keletkeztető tényének tagadása, elleplezése vagy kimagyarázása tulajdonképpen maga is (morális) erőszak!*

A pályamunka egyes helyein a szerző kiválóan fókuszált pszichológiai tisztánlátásról tesz tanúbizonyságot, ugyanakkor némileg sajnálatos, hogy az elemzések során felmerülő filozófiai kérdések/következtetések átgondolására és kibontására már nem hagy elég teret önmaga számára.

Összegzésképp: ígéretes, a szerző érzékenységről és problémaészlelő-képességéről tanúskodó, ám aktuális formájában kidolgozásbéli egyenetlenségekkel terhelt munka. Munkájához ezen a téren további sikereket és erőt kívánok!

Kelt: Miskolc, 2017. március 13.

Makai Péter PhD s. k.
adjunktus
